

Kisfröccs-uralkodók

Egy rövid

A sokszor emlegetett, bölcsnek híresztelt I. Ferenc József, mint ismeretes, mindig hadsegédei, cölöpverői, terepmérők és egyéb fullajtárjai kíséretében jelent meg a nép között. Tizennyolc éves kora után nem volt szép ember. Valószínű, hogy szerelmi kirándulásaira (melyeket az udvarban csak vadászatnak hívtak) is elkísérte valamelyik fő- vagy alvetkőztetője, mert nem bizonyos, hogy felöltözni és levetkőzni egyedül is tudott volna.

A történelem nem jegyzett fel egyetlen olyan esetet sem, hogy egyedül látogatott volna meg egy várost vagy egy falut, akárcsak egy bécsi utcát is (erről majd még érdemes lesz írni). Egy alkalommal mégis egyedül maradt, mégpedig nem a hálószobájában, hanem: egy faluban.

Kérem szépen, a következő történet:

Egy vadászat, amely olyan, mint a többi. Csakhogy: császári értelemben véve, eltévedt a császár a saját vadászatán. Ez pontosan annyit jelent, hogy valamiképpen elszakadt kíséretétől. Általában példátlan egy ilyen eltévedés, most mégis megtörtént. Ófelsége — miután meggyőződött róla, hogy sem főhadsegéde, sem főkomornyikja, sem a személye körüli miniszter, sem más nincs a közelében — megindult az orra után, vagyis arra, amerre az út vitt. Egy pillanatig sem aggódott biztonsága miatt, mert tudta, hogy ő a legszeretettebb király és császár a világon. Útközben belemerült a gondolatáiba. No nem a hatalmas oszt-

rák—magyar birodalom problémáin, nem is sokszínű népeinek sorsán; hanem csupán azon töprengett, hogy melyik udvarhölgyét tüntesse ki aznap éjszaka látogatásával és kegyeivel. A barnát, aki ugyan idősebb volt, mint a szőke, de nagyon értette a szakmáját; vagy inkább a szőkét, aki fiatalabb volt, és éppen ezért kissé járatlan a szerelemben. Majdnem olyan nehezen tudott választani közöttük, mint az a bizonyos számár, amelyik éhen halt a két szénaboglya között, mert nem tudta eldönteni, hogy melyikkel kezdje meg az evést.

Őfelsége már benne járt a korban, ezért inkább a barna felé hajlott, mert az idősebb férfiak általában megbecsülik a szerelmi tudást.

Ebben a nagy filozofálásban nem vette észre, hogy hirtelen beborul, majd nagy cseppekben esni kezd az eső. Lassan ballagott a falu főutcáján a kastélya felé, melynek tornya messze kiemelkedett a házak és a fák fölé. A víz végigfolyt a kalapján, majd behatolt császárkék színű dolmányának gallérján, s végigcsordogált a nyakán és a hátán. „Ereszcsatornát szántott a nyár.”

Őfelségét mindez felette kellemetlenül érintette. Megállt, és csodálkozva tapogatta végig magát. Nézegette vízfoltos dolmányát.

— Hm, hm — motyogta —, hiszen ez vizes.

A közelében levő falusi szatócsbolt előrehajló eresze alatt éppen akkor jó néhányan ottrekedtek és szorogtak a szó valódi és átvitt értelmében is, mert a felséges úr közeledtével még mozdulni sem mert senki. Végül a bolt tulajdonosa erőt vett félelmén, kilépett az esőbe, és odasietett a császár elé.

— Felséges urunk, zuhog az eső. Még megázik.

— Igen — bólintott a felség. — Úgy látszik. De mit csináljunk? — tehetetlenül nézett körül.

— Fáradjon be, felséges uram, ide a fedél alá — s Ferenc József rövid tünődés után követte a boltost. Odabent egy ideig magába mélyedt, aztán kegyes mosolyt hintett a gazdára.

— No né! — ámult el. — Itt nem esik.

Egy hosszú

Hatvankét évvel azelőtt, hogy Csicsó, a bulvársajtó „Husikája” csókot nyomott Ivan Alekszandrov Szergejevics Korotkov marsall-kapitány-egyszerű közlegény homlokára, a köhögő BMP-k előtt és az olasz parlamenti esztétikum mögött, nos, azelőtt pontosan ez történt:

1927-ben furcsa társaság verődött össze az ezred kertészetében. Királyi-katonai szempontból söpredék voltunk: hasznavehetetlenek, akiken csak lógott az egyenruha. És akikre a tiszték és az őrmesterek utálkozva néztek, ami azonban kölcsönös volt.

Amikor kertészeket kerestek az ezred kertészetébe, valamennyien önként jelentkeztünk, hogy megszabaduljunk tőlük. Bár volt köztünk egy török, egy görög, egy német, két orosz (!), néhány bolgár és magyar, gyorsan megértettük egymást. A munkát is teljes egyetértéssel szerveztük meg. Így — katonaság ide, katonaság oda — szigorúan betartottuk a napi nyolcórás munkaidőt, a maradék időben pedig szórakoztattuk egymást a legkülönbébb történetekkel. Egy este azonban az történt, hogy valamennyiünk egy témáról mesélte el a maga történetét. Talán összefüggésben van a görögdinnye érési időszakával, mert ezen az estén éppen egy görögdinnyét ültünk körül, amikor megszólalt Stefan. Aznap reggel érkezett vissza szabadságáról, s oly természetességgel mesélt, mint ahogyan a dinnyemagvakat köpkölte: talál-e?

— A múlt hónapban a bátyámat felpofozta a király...

— Ne hazudj! — mordultunk rá (talált).

— Nem hazudok, igaz!

— Hogy történt?

Stefan bekapott egy hatalmas dinnyedarabot, megforgatta a szájában, lenyelte, s csak ekkor kezdett bele elbeszélésebe.

— A bátyám a testőrségnél szolgál. Hát a király — szokása szerint — szemlét tartott a felsorakozott szakaszok felett... Emlékeztek, hogy a múlt hónapban milyen hűvös idők jártak? A bátyám meghűlt, no nem annyira, hogy emiatt maródíra kellett volna jelentkeznie. Tudjátok, nem akarta feleslegesen megköpölyöztetni magát. Mit ad, mit nem ad isten, a király éppen őelőtte állt meg. A bátyám teljesen nyugodt volt, hisz rendben volt mindene. De eltűszentette magát... Ez nem is lett volna nagy baj, de az éppen a király csizmájára pottyant... — Stefan álnokul elhallgatott.

— Szegény feje — sóhajtott Leonid.

— Amikor a király meglátta a foltot a makulátlan csizmán, irgalmatlan dühbe gurult, és akkora pofont kevert le a bátyámnak, mint egy péklapát, majd ráförmedt, hogy azonnal törölje le a mocskot. De erre már alig volt szükség, mert őfelsége hatalmasul fenéken is rúgta.

— Elég simán megúsza — jegyeztük meg egyhangúlag.

— Az én apám is beszélt egy ilyen esetről — szólalt meg Rudolf —, II. Vilmos, az utolsó német császár nagyon szeretett szemlét tartani a katonák felett, mert ilyenkor betelhetetlenül gyönyörködhetett a begyakorlott mozdulatok pontosságán, cizelláltságán — egyszóval mindabban, amire csak azt mondhatjuk: katonás. Olykor megtapogatta a katonák karján az izmokat, vagy élvezettel belebökdösött a gyomrukba, miközben azt leste, hogy megmozdulnak-e. Egy alkalommal ugyanaz történt, mint a Te bátyáddal, Stefan. Ez is a csizmán kötött ki, s ez a felség is ugyanúgy reagált, mint a tiéd, nem csoda, hiszen szemtől szembe történt a felségsértés. A kísérete ugyanígy... A sok tábornok, ezredes, őrnagy, meg minden... Nemsokára megtört az iszonyat bénultsága, és egyszerre két tábornok, három ezredes, ugyanannyi őrnagy, meg a század parancsnoka egyszerre ugrott előre, hogy letöröljék... A császár mozdulatlanul állt, és csak akkor szólalt meg újra, amikor ismét mindene teljes fényében tündökölt. „Azonnal akasszák fel!” — vetette oda komoran, és hátat fordított a századnak. „De... felség...” — dadogta a század parancsnoka. „Mi az?” — fakadt ki megütődve Vilmos. „Felségsértés, vagy talán nem?”, már fenyegető volt a hangja. „De az — motyogta a parancsnok. — Hanem...” Nem merete befejezni. „Hát persze! Igaza van! — derült fel a császár. — Katonáról van szó... Akkor hát lőjék agyon. Jelentést kérek!”

Hosszú csend után szólalt meg Musztafa.

— Bizony, az uralkodók előtt semmi ember élete. Az egyik nagybátyám még Abdul Hamid alatt szolgált. Ugye, nem hallottatok róla? Kevesen véres szultánnak nevezték, és sokan imádták, mert a próféta utódjának és a világ mohamedánjai legfőbb urának tartották. De Hamid mindenkitől félt. Bezárkózva élt az Ildiz Kioszkban, a császári palotában, de még ott is állandóan fegyvert hordott magánál. Egyszer, szeretkezés közben egyik háremhölgye meglepedkezett magáról, és hirtelen mozdulattal átölelte. Abdul Hamid azonnal szíven szúrta. Máskor meg egy katona ugyanúgy járt a szemlén, mint ahogyan ti is elmeséltétek. A szultán nem vette észre, hogy mi történt a cipellőjével, de a testőrség parancsnoka igen. Előrántotta a zsebkendőjét, és a szultán lábához hajolt. Őt meg nyomban lepuffantotta.

— És a katonával mi történt? — kérdezte Petrov.

— Annak semmi baja sem esett.

— Akkor rendben van minden.

— No, magyar, te még semmit sem meséltél nekünk, van valami a tarsolyodban? Jakab elmosolyodott.

— Minden ugyanúgy történt, ha jól emlékszem, Debrecenben is, amikor Ferenc József odalátogatott. Észre sem vette, hogy mi történt a cügos cipőjével, de az nem kerülte el a figyelmét, hogy a katona meg van hűlve. Ezt meg is tudakolta tőle, mire a katona persze igennel felelt. Ferenc József egy pillanatig elgondolkodott, majd kiadta a parancsot. „Adjanak neki ricinusolajat” — mondta főhadsegédének, majd ránézett a mereven álló katonára. „Meg fogsz gyógyulni, derék katona” — mondotta neki, és figyelmesen végignézett az egész szakaszon. A többiek alig tudták visszatartani mosolyukat. Az uralkodó aznap a szokásosnál is figyelmesebb volt, észrevette a rángatózó arcokat. „Mind meg vannak hűlve ezek a derék katonák! Mindegyiknek adjanak ricinust, nem kell takarékoskodni vele!”

— No, ezek kevésbé voltak szerencsések, akárcsak Leonid katonái — állapítottuk meg egyhangúlag. Igen — így ő —, rosszabbul is járhattak volna. Miklós cár Odesszában először le akarta puffantani a tetteit, aztán mégis meggondolta a dolgot, és végül mindössze ezer botot javasolt végrehajtani. „De felség... Nem bírja ki — mondta a mellette álló tábornok. „Hm, akkor a maradékot osszák ki a többieknek, okuljanak belőle.”

És ugyanez történt... és ugyanez... és... egy ezred kertészetében.